Anteckningar om svenska skalbaggar. 1

Av

Rune Widenfalk

Melandrya caraboides L. — Vid en exkursion företagen den 24/5-60 i de på lövskog rika omgivningarna kring Snogeholm och Ellestadssjöarna i Skåne, undersöktes ett stort antal lövträdsstubbar. Vid inhugg i en av svartmyror bebodd bokstubbe med barken kvarsittande påträffades i den mycelhaltiga veden ett antal puppor av hetoromer typ. En närmare undersökning av trästyckena blottade ett par nykläckta men fullt utfärgade honindivid av *M. caraboides*. Ytterligare sökande gav till resultat en förpuppningsfärdig larv. Anmärkningsvärt är att den till synes största koncentrationen av puppor befanns ligga i de partier av stubben där svartmyrorna slagit till; möjligen kan det ha sin orsak i att myrorna invaderat stubben på ett senare stadium. Larven och de puppor som gingo till spillo genom myrangrepp hamnade i konserveringsvätskan, medan de andra friska pupporna placerades i en medförd, av mjukt lövträ tillverkad »kläckningsbräda», med plats för tiotalet puppor. Den 31/5-60 voro samtliga puppor kläckta och de flesta individen utfärgade. Även andra arter hade sin hemvist i de något fuktigare delarna av stubben, då larver och imagofragment av *Sinodendron cylindricum* Hellw., och *Dorcus parallelopipedus* L., påträffades. Den circa 3 dm höga och 4 dm breda stubben stod i soligt läge i en glänta strax söder om Ellestadssjön. Arten är tidigare funnen av flera samlare på olika lokaler i Skåne. Larven är beskriven av Sv. G. Larsson i Danmarks Fauna.

Agapanthia villosoviridescens De G. — Den 23/5-60, strövade jag omkring i ett bokskogsområde tillhörande Skabersjö gods i Skåne. Där i en solbelyst glänta i bokskogen påträffades en vattensamling med sanka stränder. Som ett gult ris låg på stranden en myckenhet torra fjolårsstänglar, troligen av hampflockel (Eupatorium cannabinum). Ett fång av de torra stänglarna samlades in och undersöktes systematiskt just med tanke på *A. villosoviridescens*. Det dröjde ej länge innan jag fann stänglar med utgångshål av arten och sporrad av detta fann jag äntligen några puppor och en larv. Intressant var den gulvita, med klättervårtor försedda larvens förmåga att göra snabba förflyttningar upp eller ner i den ihåliga stängeln. Vid förpuppningen stänger larven av stjälken med ett för puppan väl tilltaget utrymme med en propp tillverkad av gnagspånor och växtpartiklar.

Lucanus cervus L. — Levnadssättet för denna vår största art har allmänt betraktats som känt, nämligen att den utvecklas i gamla ekar och ekstubbar,

även i gamla sågspånshögar. Att man sällan eller aldrig påträffar larven just på detta sätt kan ha sin orsak i att den delvis anpassat sig annorlunda. För att närmare belysa detta kan nämnas att jag den 15/5-57, närmast på jakt efter eucnemidlarver, spadvände några små hasselstubbar i soligt läge i Halltorps hage, Öland. Därvid blottades ekoxlarver i antal i flera storlekar, även några förpuppningsfärdiga. Larverna lågo i jorden och gnagde på rötterna vilka helt pulvriserats. De förpuppningsfärdiga larverna hade av gnagspån och jordpartiklar tillverkat puppkamrar med fint tillplattad insida; dessa lågo på ungefär 1 dm. djup från markytan i omedelbar närhet av rötterna. Hasselstubbar som äro angripna av ekoxlarver kan utan svårighet ryckas upp med bara händerna, då rötterna helt eller delvis ätits av. En hemtagen fullväxt larv, förvarad inomhus i glasburk, blev puppa i slutet av juli. Denna, en ståtlig hanpuppa, konserverades. Åren 59, 60 och 61 har jag vid ungefär samma tidpunkt gjort liknande undersökningar av hasselstubbar i Halltorps hage och vid varje tillfälle funnit rikligt med ekoxlarver i alla stadier. Däremot har jag ej utfört någon liknande undersökning på fastlandet, ex. östra Småland, där ekoxen kanske har sin största förekomst. Troligen har arten även där anpassat sig på liknande sätt.

Oberea linearis L. — Den 13 juni 1952 håvade förf. 1 ex. av denna art på en lokal med gamla hasselbuskar i soligt läge växande på landborgens sluttning mellan Halltorps gård och Strandtorp, Öland. 1960 i juni besöktes samma lokal av min broder Tore och Stig Adebratt som vid detta tillfälle erhöll både larver, puppor och imagines. Den 11 juni året därpå besökte jag lokalen för att om möjligt bli i tillfälle att studera artens biologi. En fingranskning av hasselbestånden gav till resultat en puppa samt larver i två storlekar, vilket tyder på en tvåårig utveckling. Den svagt gulaktiga, med klättervårtor försedda larven utvecklas i friska kvistar där den äter sig fram i en 15—20 cm lång gång som den utvidgar en aning mot slutet och där förpuppar sig. Arten angriper endast tunna kvistar med en ungefärlig tjocklek av 3—12 mm. och oftast får kvisten ett tynande utseende innan den genom angreppet och den successiva uttorkningen helt dör. Torra och torkande kvistar med gamla och nya angrepp visade att arten under en lång följd av år utvecklats på denna lokal; dock skulle jag vilja anmärka att angreppsfrekvensen var åtskilligt större på de lågvuxna och till omfånget mindre hasselbuskarna, och det var också på dessa jag medelst håv lyckades fånga ett antal av de smäckra och fint byggda skalbaggarna. En annan art som jag fick mer i förbigående var *Dissoleucas niveirostris* F., som kunde kläckas ur en gammal 6 mm. tjock kvist av hassel med torr och smulig ved. Kvisten satt på en lågvuxen hasselbuske och lokalen var densamma som för *Oberea linearis*.